

18.3.2015

Ehdotus paperiksi THPTS:n kesäseminaariin Työväestö ja sivistys:

FT Samu Nystrom

samu.nystrom@gmail.com

www.snhistory.net

Osattomuutta ja sosialismia vastaan? Vapaa sivistystyö teoriassa ja käytännössä Helsingin työväenopiston perustamisvaiheessa 1900-luvun alkuvuosina

Helsingin työväenopisto perustettiin kaksikielisenä vuonna 1914. Perustamista edelsi kansanvalistusväen vuosikymmeniä kestänyt aloitteiden ja kampanjoiden kausi, jolloin aiheesta käytiin toistuvia keskusteluja kaupungin päättäjien keskuudessa. Samalla kaupungissa haettiin kokemuksia erilaisin tilapäisin järjestelyin järjestetyistä työväensivistyskursseista. Kun opisto lopulta perustettiin, ryhdyttiin seuraavaksi kiistelemään sen johtajasta: panostetaanko käytännön kokemuksiin vai teoreettiseen osaamiseen. Jälkimmäiset meriitit painoivat ja valituksi tuli uskontofilosofi Zachris Castrén. Tällä valinnalla oli arvaamattoman suuret seuraukset: seuraavien vuosikymmenien aikana Castrénista tuli koko vapaan sivistystyön opistoliikkeen näkyvimpiä hahmoja, jonka ajatukset näkyvät vielä tämän päivän vapaan sivistystyön toiminnassa ja lainsäädännössä.

Porvarillisen kaupunginvaltuuston valitsema nuorsuomalainen uskontofilosofi työväensivistystoiminnan johdossa on hyvä esimerkki siitä, miten mielenkiintoisesta tutkimusaiheesta esitelmässäni on kyse. Esitelmässäni paneudun käytännön esimerkkien kautta esittelemään sitä, miksi vapaan sivistystyön toimintaa ryhdyttiin pääkaupungissa 1800-luvun lopulta lähtien järjestämään sekä sitä, mitä seurasi kun vapaan sivistystyön teoriaa ryhdyttiin toteuttamaan käytännössä uuden työväenopiston toiminnassa. Minkälaista (yleis)sivistystä työväestölle pyrittiin tarjoamaan ja miten opistolaiset itse näihin tavoitteisiin suhtautuivat? Paperini perustuu vuonna 2014 julkaistuun teokseeni *Oodi sivistykselle. Helsingin työväenopisto 100 vuotta* (Helsingin työväenopisto & Minerva, Helsinki 2014).

Aihepiiri: esim. Työväki ja yleissivistys